

Сабақтың тақырыбы

Әлемді өзгерткен адамдар

В1 орта деңгей

Оқытушы: Балайым Өмірзаққызы

Ережемен танысыңыз.

Ортақ етіс

Етіс — іс-қимыл мен оны орындаушының арасындағы қатынасты білдіреді. Ортақ етіс — істің бірлесіп, ортақтасып істелгенін білдіреді.

Тапсырманы орында^сқан адам осы кісі.

Әсемнің айт^{ыс}қан кісісі менің ағам екен.

Жасалуы: Етістік + -ыс, -іс, -с +жіктік жалғауы

Бізбен дүкен аралап, киім көр^{іс}кен сенсің.

-лас, -лес, -дас, -дес, -тас, -тес жұрнағы арқылы жасалған туынды етістіктер де ортақ етіс мағынасын береді:

Сен әкеңмен ақыл^{дас}.

Біз танымал жазушымен пікір^{лес}тік.

Тапсырмалар орындау

ОҚЫЛЫМ

1. Мәтінді оқыңыз.

Әлемді өзгерткен 10 адам

Шыңғыс хан (1165 -1162) – адамзат тарихындағы ең атақты, әлемге әйгілі өмірі құпияға толы қолбасшы. Оның нақты туған жылын да, қайтыс болған жылын да ешкім білмейді. Оның мықты әскер құрып, жүргізген жаугершілік саясаты, кез келген адамды таңғалдырған қолбасшылық қабілеті оның ерекше жан екендігін көрсетеді.

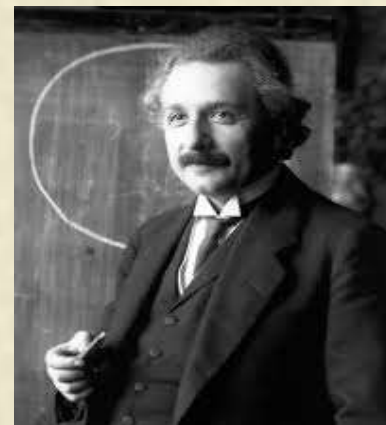
Мартин Лютер Кинг (1929-1968) – атланталық арманшыл, адамдарды нәсілге бөлген нәсілшілдерге қарсы шыққан Америка азаматы. АҚШ-та нәсілшілдік мәселесінің ушыққанына қарамастан, қиындықтың бәрін бейбіт жолмен шешуге тырысқан адам. 1964 жылы осы еңбегі үшін Кингке әлемдік Нобель сыйлығы тапсырылды.

Махатма Ганди (1869-1948) – үнді халқын Ұлыбритания отарынан құтқаруға атсалысқан күрескер. 1947 жылға дейін ағылшындармен келіссөздер жүргізген. Үнді халқы үшін мәңгілік тәуелсіздік белгісіне айналған Гандиді өз елінде әрқашан құрмет тұтады.

Альберт Эйнштейн (1879-1955) – ақылдылық пен дарындылықтың белгісі. 1919 жылы қатысымдық теориясын дәлелдеген Альбертті әлем ғалымдары бірауыздан мойындап, 1921 жылы оған Нобель сыйлығы тапсырылды. Алайда өз жаңалығының адамзатқа қауіп төндірген ядролық қару жасауға ықпалы болғанын естігенде қатты өкінген.

Нельсон Мандела (1918) – Оңтүстік Африкадағы азаматтардың бас бостандығы үшін шайқасқан, өз өмірінің 26 жылын түрмеде өткізуден бас тартпаған адам. 1933 жылы апартеидтерге қарсы күрескені үшін Нобель сыйлығы берілді.

Адольф Гитлер (1889-1945) – әлемдік тарихта маңызды орны бар адам. Ол ұйымдастырған соғыс зардабынан қайтыс болған жандарды естен шығару мүмкін емес.

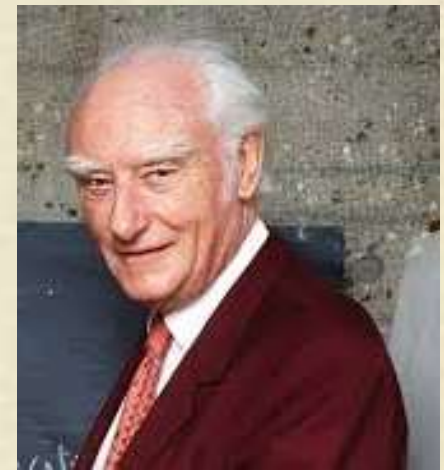
Тереза ана. Оны көзі тірі кезінде-ақ әулие ана санаған. Өзін «Құдайдың қолындағы қаламы» деп санаған Агнес Гонджа Бояджиу 1910 жылы албандық көкөніс сатушысының отбасында дүниеге келген. Отыз алтыға келген Тереза қайырымдылық қоғамын құрып, мектептер, балалар үйлерін, ауруханалар ашып, адамдардың тегі мен нәсіліне қарамастан барлығына көмектескен. 87 жасында көз жұмған әулие Терезадан «өміріңізде мерекелік немесе демалыс күндер болды ма? деген сұраққа «менің әр күнім мереке болған» деп жауап берген екен.

Иосиф Виссарионович Джугашвили (Сталин) (1878-1953) – Коммунистік партияның Бас хатшысы, Кеңес үкіметінің басшысы болған Сталин өз елін Ұлы Отан соғысын жеңіп шығамыз деп сендірген. Сталин кезінде халық арасында капиталистік және социалистік деген екі тап пайда болды. Тарихта ол екі түрлі тұлғаретінде белгілі: соғыс жеңімпазы және өз елінің жауызы.

Фрэнсис Крик (1916-2004) – ағылшын микробиологі, дәрігер және нейробиолог. Физиология және медицина саласы бойынша Нобель сыйлығының лауреаты.

1962 жылы Джеймс Уотсон, Х. Морис және Ф. Уилкинсонмен бірігіп, ДНК молекуласын ашқан.

Билл Гейтс 1955 жылы дүниеге келген. Ол – әлемдегі ең бай адамдардың бірі. Өз ақшасын үнемді жарата білген Гейтс - компьютерден басқа бірнеше қайырымдылық қорларын ашып, түрлі ауруларға қарсы тұру шараларын ұйымдастырған (полиомиелит), бүкіл әлемге қолұшын созған адамның бірі.

ЖАЗЫЛЫМ

2. Мәтінді қайталап оқыңыз.

Әр қатардың тұсына кім туралы екенін жазыңыз.

Үнді халқы үшін өте құрметті жан. _____

Өмірі құпияға толы жандардың бірі. _____

Өз өмірін басқа адамдарға көмектесумен өткізген. _____

Адам өміріне қажетті маңызды жаңалық ашқан. _____

Көптеген адамдардың өлуіне себепші болған. _____

Өз халқының азаттығы үшін бостандығынан айрылған. _____

Байлығын үнемді жұмсаған, адамдарға көмектескен. _____

Адам өміріне қауіп төндірген жаңалық ашқан. _____

Адамдарды ақ, қара деп бөлмеген. _____

Бұл адамды екі түрлі адам деп айтуға болады.

ЖАЗЫЛЫМ

3. Дұрыс нұсқасын таңдаңыз.

Мұғалім, маған жоба жазу үшін қызықты тақырып *таңдашы* / *таңдасыңызшы*, өтінемін.

Берілген тапсырмаларды досыңызбен бірге орындап, шығарманы *жазбақшымыз* / *жазысыңыз*.

Сол қала туралы толық ақпарат *ізdestіріңіз* / *ізденіңіз*.

Топ алдына шығып дайындаған ақпаратыңызбен *бөлісіңіз* / *бөлінбеңіз*.

Наурыздың 14-і күні туған-туыстарыңызбен *көрінбеңіз* / *көрісіңіз*.

Басшыларға жіберетін толық, мазмұнды хат *жазыспайық* / *жазысыңыз*.

Сабақты қорыту

Сұрақтарға жауап беріңіз:

А. Сіз мәтіндегі 10 адамның әлемді өзгертуге қосқан үлестерін қалай бағалайсыз?

1) жоғары 2) орташа 3) қанағаттанарлықсыз

Ә. Олардың орнына басқа біреулер лайық деп ойлайсыз ба?

1) иә, тізім дұрыс жасалмаған

2) жоқ, тізім дұрыс жасалған

3) Білмеймін

Б. Егер «иә» деп жауап берсеңіз, олар кімдер? Өз тізіміңізді жазып беріңіз.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

8 _____

9 _____

10 _____

**Назарларыңызға
рақмет!**

